

1. Indledning

Hvorfor er statistik om Informationssamfundet vigtig?

Informations- og kommunikationsteknologien er et af de afgørende omdrejningspunkter for den økonomiske og sociale udvikling i Danmark. Grundet teknologiens gennemtrængende karakter påvirker den måden, hvorpå vi organiserer produktionen i virksomhederne, arbejdsindholdet i stillingerne, relationerne mellem de forskellige økonomiske aktører (virksomheder, offentlig sektor og husholdninger), ligesom teknologien påvirker den måde, vi organiserer vort private liv og tidsforbrug på (fx anvendelse af mobiltelefoner og surfing på Internettet). Der er derfor et betydeligt politisk fokus på, hvorledes Informationssamfundet udvikler sig og hvilke faktorer, der påvirker denne udvikling. En politisk debat om så fundamentale økonomiske og sociale forhold i vort samfund skaber behov for etablering af officielle og pålidelige statistiske informationer, der kan belyse udviklingen i og forskellige konsekvenser af Informationssamfundet.

Første samlede statistikpublikation

Denne publikation er et første forsøg på at opfylde sådanne behov. For første gang er der etableret og samlet et statistisk materiale, der belyser Informationssamfundet ud fra en række forskellige tilgange, som *udbudssiden* i form af IT-erhvervene, deres beskæftigelse og produktion, og *efterspørgselssiden* i form af virksomheders og familiers anvendelse af IT og elektroniske handel. Publikationen belyser også andre aspekter af det danske informationssamfund som im- og eksport af IT-varer. Endvidere belyses de krav som Informationssamfundet stiller til viden og kompetence ved en statistisk belysning af befolkningens IT-uddannelser og de brancher, hvor personer med en sådan IT-uddannelse er beskæftiget.

Behov for international benchmarking

Informationssamfundet er i sin natur af global karakter. Derfor er det ikke tilstrækkeligt med statistiske informationer om informationssamfundet i Danmark. For at kunne forstå og perspektivere udviklingen i Danmark, er det nødvendigt at sammenholde den danske udvikling med udviklingen i andre lande. I denne publikation er der derfor inddraget udenlandske data - i første række fra de andre nordiske lande. De 5 nordiske statistikkontorer har siden 1998 haft et tæt samarbejde omkring udviklingen af statistik om Informationssamfundet. Dette arbejde har resulteret i en række metodiske resultater samt efterfølgende statistiske publikationer¹.

Mangel på harmoniserede definitioner og indikatorer

Det skal dog understreges, at der hverken i Danmark, de øvrige nordiske lande eller internationalt er udarbejdet eentydige definitioner på Informationssamfundet eller opstillet harmoniserede statistiske indikatorer til belysning heraf. Denne publikation har taget sit udgangspunkt i *state of the art* på dette område, men udviklingen af de statistiske metoder og indikatorer er på et sådant niveau, at arbejdet med denne publikation delvist har fundet sted uden at have tilstrækkeligt med internationale referencer. Dette forhold har betydet, at der har været anvendt en yderst pragmatisk tilgang med udgangspunkt i de eksisterende statistikker. En stor del af arbejdet har således bestået i at foretage en relevant afgrænsning af det eksisterende materiale via anvendelsen af de officielle nomenklaturer, for herigennem at etablere datasæt, der kunne belyse Informationssamfundet i dets mange forskellige aspekter så detaljeret som muligt.

Afgrænsning af informationssamfundet

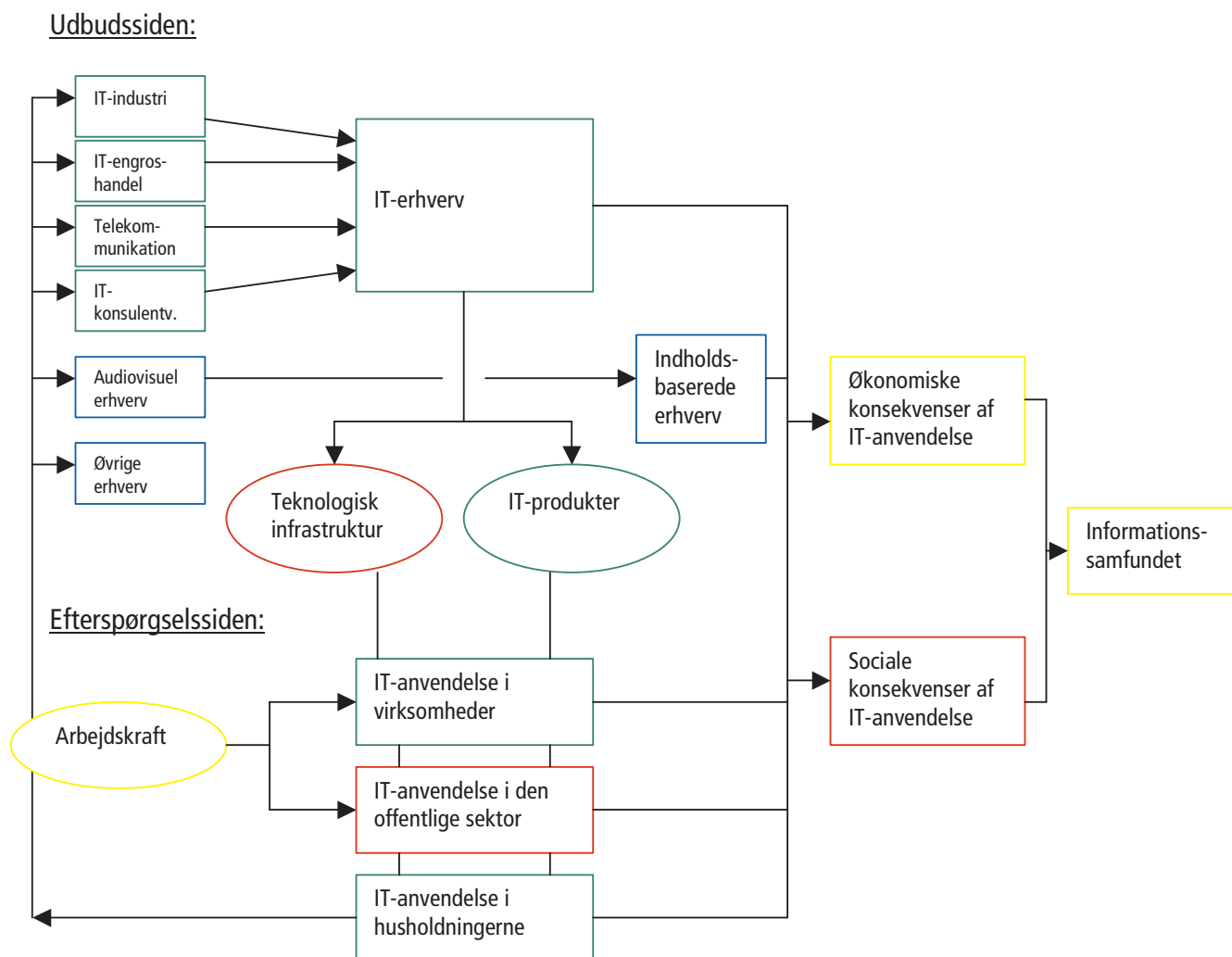
Som nævnt eksisterer der ingen international harmoniseret statistisk definition af Informationssamfundet, men enkelte nationale statistikkontorer har dog publiceret statistiske beskrivelser af Informationssamfundet, især må det finske statistikkontor,

¹ De væsentligste resultater er publiceret i Nordic Council of Ministers: The Information and Communication Technology Sector in the Nordic Countries – a first statistical description, i TemaNord MEDIA 1998:587, København 1998, Nordic Council of Ministers Statistics: Guidelines for measuring use of information and communication technology (ICT) in enterprises – a first step towards harmonised Nordic surveys, i TemaNord INDUSTRY 1998:583, Denmark and Statistics Finland: Use of ICT in Danish and Finnish Enterprises 1999, København 2000 og Statistics Denmark m. fl.: The ICT sector in the Nordic countries 1999/2000, København 2000.

Statistikcentralen fremhæves². Med udgangspunkt i disse eksisterende tilgange samt de diskussioner, som har været ført i nordisk og internationalt regi, har Danmarks Statistik arbejdet med den i figur 1 gengivne ramme for statistik om Informations-samfundet.

Figur 1.1

Den indholdsmæssige ramme for statistik om Informationssamfundet

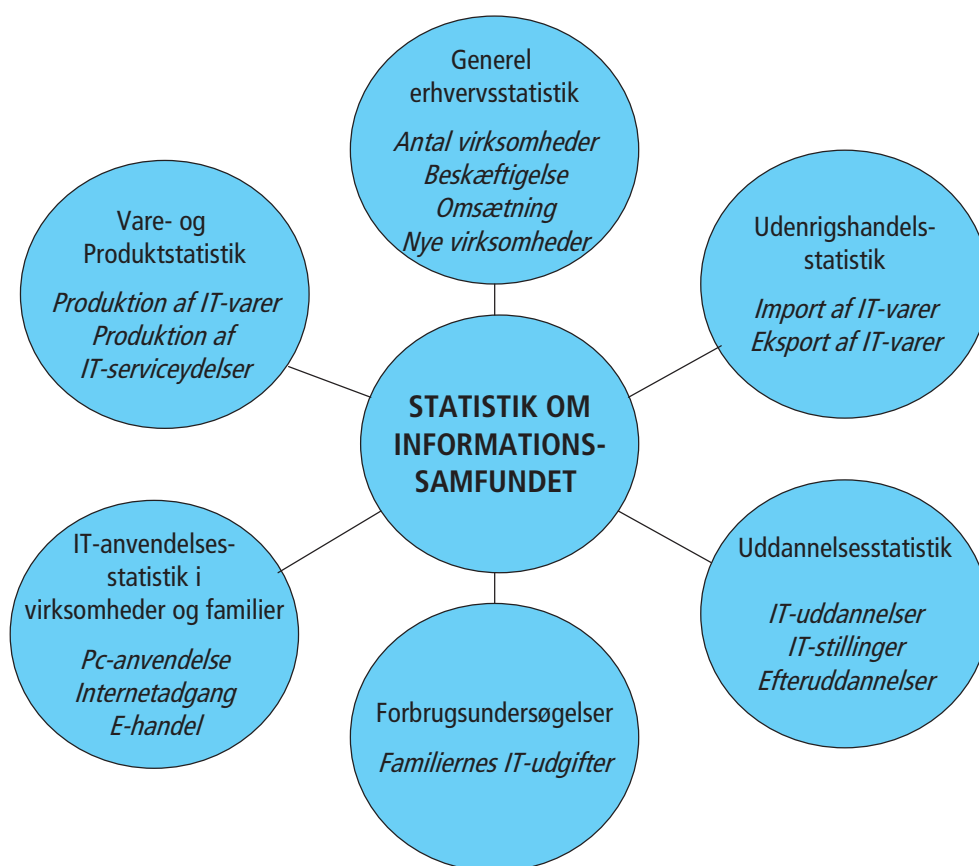

* Dog er detailhandel med IT-produkter medtaget

Signaturforklaring: Grøn: Emneområder med rimelig statistisk dækning
 Gul: Emneområder med nogen statistisk dækning
 Rød: Emneområder med ringe eller ingen statistisk dækning
 Blå: Emneområder ikke medtaget i publikationen

Det har herefter været opgaven - med udgangspunkt i den eksisterende statistikproduktion - at etablere et statistisk datamateriale, som på mest detaljerede måde beskriver de forskellige elementer i Informationssamfundet. Sammenhængen mellem de forskellige statistiktyper og Informationssamfundet er illustreret i figur 1.2.

² Statistics Finland: On the Road to the Finnish Information Society, Helsinki 1997 og Statistics Finland: On the Road to the Finnish Information Society II, Helsinki 1999

Figur 1.2 Det statistiske grundlag for *Informationssamfundet Danmark*

Signaturforklaring: Alm. skrift: Statistikområde
Kursiv skrift: Eksempel på indikator

*Udgangspunkt:
Eksisterende statistikker ...*

Det valgte udgangspunkt i den eksisterende statistikproduktion har betydet, at den statistiske belysning af det danske informationssamfund især har sin tyngde i beskrivelsen af udbudssiden i form af IT-erhvervene ud fra de generelle registerbaserede erhvervsstatistikker (firmastatistik, erhvervsbeskæftigelse, tilgang af nye virksomheder) og de registerbaserede personstatistikker (uddannelsesstatistik). Men Danmarks Statistik publicerer også specialstatistikker, som direkte udspringer af behovet for at belyse aspekter af Informationssamfundet (Danske virksomheders brug af IT og Familiernes Pc-anvendelse), således at væsentlige og centrale aspekter af Informationssamfundet kan belyses i detaljer.

... fra Danmarks Statistik

En konsekvens af det valgte udgangspunkt er, at statistik produceret uden for Danmarks Statistik ikke er medtaget i denne publikation. Kun i de tilfælde, hvor det danske Informationssamfund perspektiveres ved sammenligninger med andre lande, er der anvendt andre datakilder end Danmarks Statistik, nemlig internationale eller nationale statistikkontorer.

*Publikationens
opbygning*

Informationssamfundet Danmark - en statistisk mosaik består af to dele. Første del udgøres af selve tekstdelen med figurer (kapitel 2-8). Anden del beskriver først for hvert kapitel de statistikker, der ligger til grund for de enkelte tekstafsnit. Derefter følger en tabeldel, hvor de tabeller, der knytter sig til de enkelte kapitler, er samlet. Det første ciffer i den enkelte tabel henviser til det kapitel, som anvender tabellen som grundlag. Enkelte tabeller anvendes i flere tekstafsnit, men er kun medtaget i forbindelse med det tekstafsnit, hvor tabellen optræder første gang. I efterfølgende afsnit henvises til den pågældende tabel.

Sidst i publikationen findes henvisninger til anvendte kilder, dels i form af litteratur, dels i form af internetadresser. Der er endvidere henvisninger til officielle internetadresser, hvor der kan findes yderligere information om statistik om Informations-samfundet.